

Izgradnja i finansiranje fotonaponskih elektrana u Republici Srpskoj

NLB Banka a.d. Banja Luka i AKTE d.o.o. Banja Luka

Izjava o odgovornosti

Stavovi izneseni u ovom dokumentu ne odražavaju nužno stavove NLB Banke a.d. Banja Luka.

Informacije sadržane u ovom dokumentu su predstavljene tako da pruže korisne informacije o temi investiranja u elektroenergetske objekte (fotonaponske elektrane) u Republici Srpskoj.

Ovaj dokument nije zamjena, niti može biti zamjena za profesionalne pravne savjete, zakone i/ili podzakonske akte. Čitaoci trebaju imati na umu da su postupci, procedure i zakoni opisani u ovom dokumentu podložni izmjenama.

Banja Luka, maj 2023, godine

Dozvole

- Priklučenje na mrežu – Elektroprenos BiH
  - Koncesije kada su u pitanju međuentitetski i međudržavni projekti za koje je nadležna odgovarajuća ministarstva i državna Komisija za koncesije
-
- Sve ostale dozvole za izgradnju elektroenergetskih postrojenja pribavljaju se na nivou Republike Srpske
  - Nadležnost podijeljena između entitetskog i opštinskog nivoa

- Postupak izgradnje elektroenergetskog objekta se grupiše oko ishoda tri “osnovne” dozvole iz oblasti građenja:
  1. Lokacijski uslovi
  2. Građevinska dozvola
  3. Upotrebna dozvola

Po ovom konceptu je urađena i prezentacija svih pratećih procesa koji prate izgradnju.

Osnovne **aktivnosti investitora** prije preduzimanja bilo kakvih aktivnosti na **pribavljanju dozvola**

- Identifikacija nadležnog organa za izgradnju
- Utvrditi potrebu pribavljanja koncesije
- Provjeriti prostorno-plansku dokumentaciju u jedinici lokalne samouprave na čijoj teritoriji se planira gradnja
  - ❖ Namjena zemljišta
  - ❖ Predviđenost objekta u prostornim planovima
  - ❖ Mogućnost spajanja sa komunalnom infrastrukturom
  - ❖ Ukoliko gradnja objekta nije predviđena ili je predviđena za druge namjene, sagledati mogućnost prevazilaženja problema i dužinu njegovog trajanja

PROJEKTNA DOKUMENTACIJA

- Kvalitetno izrađena projektna dokumentacija je ključna za brzo i efikasno odobravanje izgradnje objekta.
- Veliki broj problema u kasnijim fazama je uzrokovan lošom projektnom dokumentacijom!

Lokacijski uslovi

Građevinska
dozvola

Upotrebna
dozvola

- Tehnički i stručni dokument koji određuje uslove za projektovanje i građenje
- ❖ Jedinice lokalne samouprave nadležne su za izdavanje lokacijskih uslova **za elektroenergetske objekte na njihovoj teritoriji sa instalisanom snagom ispod 250 kW**

Uz zahtjev za izdavanje lokacijskih uslova, investitor prilaže sljedeće dokumente (u originalu ili ovjerenoj kopiji):

1. **Urbanističko-tehnički uslovi (i stručno mišljenje ako nema sprovedbenog dokumenta prostornog uređenja)** (3 primjerka)
2. **Kopija katastarskog plana**, ovjerena od organa nadležnog za poslove premjera i katastra
3. Dokaz o legalnosti postojećeg objekta ukoliko je riječ o dogradnji, nadogradnji i promjeni namjene postojećeg objekta
4. **Opis objekta**
5. **Saglasnost na lokaciju** predviđenih u UTU (komunalna ili javna preduzeća koja upravljaju komunalnom ili javnom infrastrukturu) ako takve saglasnosti nisu sadržane u UTU i ako područje buduće gradnje nije obuhvaćeno sprovedbenim dokumentima prostornog uređenja
6. Rješenje o utvrđivanju obaveze sprovođenja **procjene uticaja na životnu sredinu** i obimu procjene uticaja, ako je njeno sprovođenje obavezno u skladu sa posebnim propisom
7. **Vodne smjernice** (ako su potrebne za planirani objekat)
8. Dokaz u **uplati administrativne takse**

Nakon dostavljanja **zahtjeva za izdavanje lokacijskih uslova** provjerava se kompletnost zahtjeva i prateća dokumentacija, te, ukoliko je to potrebno, traži se od investitora dopuna zahtjeva ili dostavljanje dodatne dokumentacije.

Osnov za izdavanje lokacijskih uslova su sprovedbeni prostorno-planski dokumenti (zoning plan, regulacioni plan, urbanistički projekat, plan parcelacije).

Ukoliko za predmetnu lokaciju nema sprovedbenih prostorno-planskih dokumenata, onda se lokacijski uslovi izdaju na osnovu stručnog mišljenja i urbanističko-tehničkih uslova izrađenih od strane ovlaštenog pravnog lica koje posjeduje licencu za izradu dokumenata prostornog uređenja.

Lokacijski uslovi se izdaju u roku od 15 dana od kompletiranja zahtjeva.

Šta su **URBANISTIČKO-TEHNIČKI USLOVI**?

Urbanističko-tehnički uslovi su **stručni dokument** kojim se definišu **uslovi za izgradnju i korištenje objekta i zemljišta**.

UTU može pripremati i izraditi samo pravno lice koje ima odgovarajuću **licencu za izradu dokumenata prostornog uređenja**.

Osnov za izdavanje lokacijskih uslova su sprovedbeni prostorno-planski dokumenti (zoning plan, regulacioni plan, urbanistički projekat, plan parcelacije).

Ukoliko za predmetnu lokaciju nema sprovedbenih prostorno-planskih dokumenata, onda se lokacijski uslovi izdaju na osnovu stručnog mišljenja i urbanističko-tehničkih uslova izrađenih od strane stručnog lica

ROK VAŽENJA LOKACIJSKIH USLOVA?

Lokacijski uslovi važe do izmjene važećeg ili donošenja novog sprovedbenog prostorno-planskog dokumenta. Investitor ima **rok od godinu dana** od dana izdavanja lokacijskih uslova da podnese **zahtjev za izdavanje građevinske dozvole**. U suprotnom, dužan je tražiti uvjerenje od nadležnog ograna da izdati lokacijski uslovi nisu promijenjeni.

ŽALBA NA ODLUKU NADLEŽNOG ORGANA

Protiv lokacijskih uslova nije dozvoljena žalba, ali ukoliko lokacijski uslovi ne budu izdati u propisanom roku, investitor može podnijeti žalbu kao da je zahtjev odbijen. Inspeksijski nadzor nad izdatim lokacijskim uslovima vrši nadležna urbanističko-građevinska inspekcija.

Lokacijski uslovi

Građevinska
dozvola

Upotrebna
dozvola

- Upravni akt na osnovu kojeg se može započeti izgradnja, dogradnja, nadogradnja, rekonstrukcija ili sanacija objekta
- Nadležni organ za izdavanje građevinske dozvole je u pravilu organ koji je izdao i lokacijske uslove

Uz **zahtjev za izdavanje građevinske dozvole** za elektroenergetske objekte, investitor prilaže sljedeće dokumente (u originalu ili ovjerenoj kopiji).

- **Lokacijski uslovi**
- **Dokaz o riješenim imovinsko-pravnim odnosima**
- Ugovor o koncesiji ili javno-privatnom partnerstvu ako se za traženu izgradnju daje koncesija ili se zaključuje ugovor o javno-privatnom partnerstvu u skladu sa posebnim propisima
- **Glavni projekat** u tri primjerka
- **Saglasnosti** na projektu dokumentaciju (protivpožarna saglasnost, saglasnost JP Putevi RS, vodna saglasnost)
- **Izvještaj o reviziji** tehničke dokumentacije
- Izvještaj i potvrdu o nostrifikaciji tehničke dokumentacije u slučaju da je glavni projekat izrađen po propisima drugih zemalja
- Ekološka dozvola ako je potrebna ili rješenje o odobravanju studije uticaja na životnu sredinu

Uz **zahtjev za izdavanje građevinske dozvole** za elektroenergetske objekte, investitor prilaže sljedeće dokumente (u originalu ili ovjerenj kopiji):

- Vodna saglasnost (ako je potrebna za planirani objekat)
- **Elektroenergetska saglasnost** ili uslovi za priključak u zavisnosti od mreže na koju se objekat priključuje (prenosna ili distributivna)
- Poljoprivredna saglasnost (ako je potrebna)
- Dokaz o uplati naknade za uređenje gradskog građevinskog zemljišta i rente (ako je potrebna)
- Saglasnost Zavoda za zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog nasljeđa na projetnu dokumentaciju (ukoliko se objekat nalazi u zaštićenom području kulturno-istorijskog ili prirodnog nasljeđa)
- Saglasnost Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Republike Srpske za krčenje šume i trajnu promjenu namjene šumskog zemljišta (ukoliko se zemljište u zemljišnoknjižnoj evidenciji vodi po kulturi kao šumsko zemljište)
- Dokaz o **uplati administrativne takse**
- Drugi dokazi po potrebi

Šta se smatra **dokazom o riješenim imovinsko-pravnim odnosima**?

- **Zemljišno-knjižni izvadak i posjedovni list ili list nepokretnosti**
  - **Ugovor ili odluka nadležnog organa pogodna kao osnov za sticanje prava vlasništva ili prava građenja u korist investitora**
  - **Ugovor o zajedničkom građenju zaključen sa vlasnikom zemljišta ili nekretnine**
  - **U slučaju da je zemljište u vlasništvu više lica, dostavlja se izvod iz javne evidencije o nekretninama i ugovor o međusobnim odnosima investitora i svih suvlasnika zemljišta**
- Za **objekte od opšteg interesa**, kao dokaz o riješenim imovinsko-pravnim odnosima nad zemljištem može se smatrati posebna odluka Vlade Republike Srpske koja se donosi na osnovu Zakona o eksproprijaciji, a kojom se dozvoljava **ulazak u posjed ekspropisanih nepokretnosti prije konačnog rješenja**
  - U slučaju date **koncesije** ili povjeravanja komunalne djelatnosti kao dokaz se smatra **ugovor** zaključen sa Vladom Republike Srpske ili jedinicom lokalne samouprave i ugovor o javno-privatnom partnerstvu zaključen sa javnim partnerom

Nakon dostavljanja **zahtjeva za izdavanje građevinske dozvole** provjerava se kompletnost zahtjeva i prateća dokumentacija, te, ukoliko je to potrebno, traži se od investitora dopuna zahtjeva ili dostavljanje dodatne dokumentacije.

Sastavni dio izdate građevinske dozvole čini glavni projekat koji mora biti ovjeren potpisom i pečatom nadležnog organa koji je izdao građevinsku dozvolu.

Građevinska dozvola se izdaje u roku od 15 dana od kompletiranja zahtjeva.

ROK VAŽENJA GRAĐEVINSKE DOZVOLE?

Građevinska dozvola prestaje da važi ako se sa izgradnjom objekta ne počne u roku od **tri (3) godine** od dana pravosnažnosti iste.

ŽALBA NA ODLUKU NADLEŽNOG ORGANA?

Žalba protiv odluke gradske ili opštinske službe dozvoljena je u roku od 15 dana od dana prijema odluke.

Protiv odluka Ministarstva za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju žalba nije dozvoljena, ali je moguće pokrenuti upravni spor pred Okružnim sudom u Banjoj Luci u roku od 30 dana od dana kada investitor primi odluku.

Lokacijski uslovi

Građevinska
dozvola

Upotrebna
dozvola

- Upravni akt na osnovu kojim se dozvoljava korištenje, odnosno stavljanje u upotrebu izgrađenog objekta
- Nadležni organ za izdavanje upotrebne dozvole, u pravilu, je organ koji je izdao i građevinsku dozvolu

Uz **zahtjev za izdavanje upotrebne dozvole** za elektroenergetske objekte, investitor prilaže sljedeće dokumente (u originalu ili ovjerenoj kopiji):

- **Građevinsku dozvolu** (sa projektom izvedenog stanja)
- **Potvrdu** o izvršenom **geodetskom snimanju objekta**
- Dokaz izvršenom **snimanju podzemnih instalacija**
- **Saglasnosti na izvedeno stanje:**
  - Saglasnost na izvedene mjere zaštite od požara
  - Vodna dozvola (ako je potrebno)
  - Saglasnost JP Putevi na izvedeno stanje (ako je potrebno)
  - Saglasnost Republičkog zavoda za zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog nasljeđa Republike Srpske (ako je potrebno)
- **Izjavu izvođača radova** o izvedenim radovima i **uslovima za održavanje objekta**
- **Izvještaj nadzornog organa**
- **Dokaz o uplati** administrativne takse

Upotrebna dozvola se izdaje tek nakon obavljenog **tehničkog pregleda objekta**.

Organ koji je izdao građevinsku dozvolu (opština, grad ili Ministarstvo) **formira** posebnu **stručnu komisiju** u roku od **tri dana** od prijema kompletiranog zahtjeva za izdavanje upotrebne dozvole.

Komisija (najmanje tri člana) vrši tehnički pregled objekta u roku od **15 dana** od dana podnošenja kompletnog zahtjeva za izdavanje upotrebne dozvole.

Investitor je dužan da obezbijedi pristustvo učesnika u građenju (investitor, projektant, revident, izvođač i nadzorni organ) prilikom vršenja tehničkog pregleda i da komisiji dostavi na uvid sljedeću dokumentaciju:

- Građevinsku dozvolu sa glavnim projektom na osnovu kojeg je izdata dozvola i projekat izvedenog stanja ukoliko je izrađen
- Dokaze o kvalitetu radova, građevinskih proizvoda i opreme
- Dokumentaciju o izvršenim ispitivanjima i rezultatima testiranja nosivosti konstrukcije, ako se posebnim propisima testiranje zahtijeva
- Građevinski dnevnik i građevinsku knjigu za one objekte za koje je ugovorena obaveza njenog vođenja
- Ostalu dokumentaciju definisanu posebnim propisima u zavisnosti od vrste objekta

Nadležni organ (ili pravno lice kojem je povjereno obavljanje tehničkog pregleda) dužan je da obavijesti investitora, izvođača, nadležno urbanističko-građevinsku inspekciju i stručnu komisiju, nakasnije **sedam dana** prije tehničkog pregleda.

Komisija za tehnički pregled nakon izvršenog tehničkog pregleda dužna je da u roku od **osam dana** sačini **Izveštaj** o rezultatu tehničkog pregleda izgrađenog objekta.

Ukoliko se na osnovu Izveštaja utvrdi da **nema nedostataka** ili su uočeni nedostaci otklonjeni, **nadležni organ** dužan je da u roku od **osam dana od prijema zapisnika** izda **upotrebnu dozvolu**.

Ako su tokom tehničkog pregleda utvrđeni **nedostaci koje je potrebno otkloniti**, nadležni organ će Rješenjem investitoru naložiti otklanjanje tih nedostataka u određenom roku. Nakon otklanjanja nedostataka, podnosilac zahtjeva je dužan da obavijesti nadležni organ i podnese dokaze o otklanjanju nedostataka.

U slučaju da su svi nedostaci otklonjeni, nadležni organ izdaje upotrebnu dozvolu u roku od osam dana od obavljeljenog ponovnog tehničkog pregleda.

Troškove obavljanja tehničkog pregleda snosi investitor.

ROK VAŽENJA UPOTREBNE DOZVOLE?

Upotrebna dozvola nema rok važenja.

ŽALBA NA ODLUKU NADLEŽNOG ORGANA?

Žalba protiv odluke gradske ili opštinske službe dozvoljena je u roku od 15 dana od dana prijema odluke.

Protiv odluka Ministarstva za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju žalba nije dozvoljena, ali je moguće pokrenuti upravni spor pred Okružnim sudom u Banjoj Luci u roku od 30 dana od dana kada investitor primi odluku.

Priključenje na mrežu

U zavisnosti od tehničkih karakteristika i lokacije objekta, proizvodni energetska objekti se priključuju ili na **distributivnu** ili na **prenosnu** mrežu.

Priključenje na distributivnu mrežu

Za priključenje na distributivnu mrežu potrebno je, redom:

1. Pribaviti saglasnost na lokaciju
2. Pribaviti elektroenergetsku saglasnost
3. Sklopiti Ugovor o priključenju
4. Podnijeti zahtjev za privremeno priključenje elektrane u toku probnog rada
5. Sklopiti ugovor o pristupu distributivnoj mreži
6. Podnijeti Zahtjev za trajno priključenje na distributivnu mrežu
7. Pribaviti Deklaraciju o priključku proizvodnog postrojenja

Priključenje na distributivnu mrežu

Priključenje na distributivnu mrežu odobrava Operator distributivnog sistema (ODS).

Na području Republike Srpske trenutno je pet kompanija ovlašteno da obavlja poslove ODS i svaka djeluje na svom distributivnom području:

1. MH ERS ZP „Elektrokrajina“ a.d. Banja Luka
2. MH ERS ZP „Elektro Doboј“ a.d. Doboј
3. MH ERS ZEDP „Elektro-Bijeljina“ a.d. Bijeljina
4. MH ERS ZP „Elektrodistribucija“ a.d. Pale
5. MH ERS ZP „Elektro-Hercegovina“ a.d. Trebinje

Priključenje na distributivnu mrežu

U kojoj fazi izgradnje objekta se pribavljaju saglasnosti i odobrenje za priključenje na prenosnu mrežu?

Saglasnost ODS-a na lokaciju je prvi dokument kojim se potvrđuje da se elektonergetski objekat može priključiti na distribuvnu mrežu na planiranoj lokaciji.

Saglasnost na lokaciju se izdaje po službenoj dužnosti, na zahtjev organa nadležnog za odobravanje građenja u postupku izdavanja lokacijskih uslova.

Ovaj korak ne zahtijeva angažman investitora.

Elektroenergetska saglasnost je dokument kojim se definišu elektroenergetski i tehnički uslovi koje treba da ispuni planirani elektroenergetski objekat prije priključenja na distributivnu mrežu.

Elektroenergetska saglasnost je potrebna za pribavljanje građevinske dozvole.

Zahtjev za izdavanje elektroenergetske saglasnosti se podnosi na propisanom obrascu. U obrascima su navedni i dokumenti koje je potrebno **priložiti** uz popunjen obrazac, a po pravilu to su:

1. Podaci o podnosiocu zahtjeva
2. Situacioni plan (katastarski plan) sa ucrtanim objektima elektrane
3. Kopija lokacijskih uslova za izgradnju elektrane
4. Kopija idejnog projekta elektrane
5. Kopija ugovora o koncesiji ili drugog odgovarajućeg ugovora na osnovu kojeg se gradi elektrana (ako je potrebno zaključivanje takvog ugovora).

Nakon što investitor dostavi ODS-u zahtjev za izdavanje elektroenergetske saglasnosti, ODS najprije provjerava urednost zahtjeva. Ukoliko uz zahtjev nije dostavljen određeni dokument ili postoji neki drugi nedostatak, onda će pismeno pozvati investitora da dopuni zahtjev.

ODS zatim analizira mogućnost priključenja novog elektroenergetskog objekta na distributivnu mrežu i izrađuje **Elaborat o priključenju** za elektrane sa instalisanom snagom preko 250 kW.

Ukoliko postoje tehničke mogućnosti za priključenje elektrane na distributivnu mrežu, ODS u roku od **30 dana** od podnošenja kompletiranog zahtjeva za izdavanje elektroenergetske saglasnosti izdaje **Rješenje o elektroenergetskoj saglasnosti**.

U slučaju da je potrebno izvršiti određene složene analize, **rok** za izradu Elaborata o priključenju i Rješenja o elektroenergetskoj saglasnosti **se može dodatno produžiti za još 30 dana**.

Saglasnost na lokaciju

Elektro-energetska saglasnost

Ugovor o priključenju

Privremeno priključenje

Ugovor o pristupu mreži

Trajno priključenje

Deklaracija o priključku

Investitor snosi troškove povezane sa priključenjem elektrane na distributivnu mrežu, uključujući troškove izrade Elaborata, izdavanja elektroenergetske saglasnosti i projekta povećanja kapaciteta distributivne mreže.

U slučaju potrebe, ODS izrađuje idejni projekat povećanja kapaciteta postojeće distributivne mreže radi stvaranja uslova za priključenje elektrane, koji sadrži i procjenu troškova potrebnih materijala i radova.

Napomena: Investitori elektrana do 10MW instalisane snage koji proizvode električnu energiju iz obnovljivih izvora energije ili efikasne kogeneracije imaju pravo na podsticaj prilikom priključenja takve elektrane na distributivnu mrežu, što se ogleda u tome da ODS snosi troškove izrade elaborata, izdavanja elektroenergetske saglasnosti i eventualne izrade idejnog projekta povećanja kapaciteta distributivne mreže.

Protiv odluka ODS investitor može podnijeti žalbu RERS-u u roku od 15 dana od prijema odluke.

Ugovor o priključenju je ugovor koji investitor zaključuje sa ODS-om i kojim se uređuju pitanja izgradnje priključka, postupak i rokovi priključenja, način plaćanja te druga pitanja od važnosti za priključenje elektrane na distributivnu mrežu.

Ugovor o priključenju zaključuje se na osnovu objedinjenog **Zahtjeva za izradu glavnog projekta priključenja i zaključenja Ugovora o priključenju**.

Zahtjev se podnosi na propisanom obrascu, a uz zahtjev investitor treba priložiti:

1. Glavni projekat elektrane
2. Dokaz o uplati troškova izrade glavnog projekta priključenja elektrane na distributivnu mrežu

ODS priprema Ugovor o priključenju na osnovu izdate elektroenergetske saglasnosti i informiše investitora o svim bitnim elementima ugovora prije zaključivanja. ODS izrađuje **Glavni projekat priključenja elektrane na distributivnu mrežu** i dostavlja ga na reviziju nezavisnom trećem licu ovlaštenom za ove poslove (revident). Odabir **revidenta** sporazumno vrše ODS i investitor.

Nakon zaključenja Ugovora o priključenju, ODS pristupa izgradnji priključka.

Ukoliko investitor ne uspije postići dogovoro sa ODS-om oko uslova iz Ugovora o priključenju, može uložiti **žalbu RERS-u u roku od 15 dana** od dana prijema ponuđenog ugovora.

Prvo privremeno priključenje na mrežu je prvo priključenje novog elektroenergetskog objekta na mrežu za vrijeme **probnog rada elektrane**.

Zahtjev za prvo privremeno priključenje na distributivnu mrežu u probnom radu podnosi se na propisanom obrascu, a kao dokaz da su svi elektroenergetski objekti i električne instalacije u elektrani izvedeni kvalitetno i u skladu sa projektnom dokumentacijom, tehničkim propisima i standardima, uz zahtjev se prilaže sljedeća dokumentacija:

1. Kopija građevinske dozvole za objekat elektrane
2. Potvrda o registraciji za obavljanje djelatnosti proizvodnje električne energije
3. Jednopolna šema izvedenog stanja elektrane i rasklopnog postrojenja
4. Potvrda o izvedenim radovima u postrojenju elektrane, izdata od strane izvođača radova i nadzornog organa imenovanog od strane investitora
5. Izvještaj o ispitivanju uređaja systemske zaštite i zaštite priključnog voda
6. Izvještaj o mjerenju otpora uzemljenja rasklopnog postrojenja elektrane
7. Program ispitivanja u probnom radu, usaglašen za zahtjevima za funkcionalnim ispitivanjima paralelnog rada elektrane sa distributivnom mrežom
8. Izjava investitora o preuzimanju odgovornosti za rad objekta, život i zdravlje ljudi, te sigurnost imovine u vrijeme trajanja privremenog priključenja

U postupku obrade Zahtjeva za privremeno priključenje elektrane na distributivnu mrežu za potrebe probnog rada, ovlašteni predstavnik ODS-a u prisustvu izvođača/investitora **provodi interni tehnički pregled priključka, mjernih mjesta i zaštitnih uređaja elektrane.**

ODS izrađuje **Izveštaj o internom tehničkom pregledu priključka, mjernih mjesta i zaštitnih uređaja**, u kome se konstatuje usklađenost izvedenog sa projektovanim u dijelu koji je predmet izdate elektroenergetske saglasnosti i odnosi se na paralelan rad elektrane i distributivne mreže, spremnost objekta za probni rad ili potreba otklanjanja nedostataka.

Nakon toga slijedi prvo priključenje elektrane na distributivnu mrežu kojem obavezno moraju pristustvovati izvođač/investitor te predstavnici ovlaštene institucije koja vrši funkcionalna ispitivanja (koju angažuje investitor).

Maksimalno trajanje probnog rada utvrđuje se u skladu sa propisima iz oblasti građenja.

Tokom trajanja probnog rada vrše se **funkcionalna ispitivanja rada elektrane** u skladu sa prethodno definisanim programom ispitivanja. Dodatno se vrše ispitivanja zadovoljavanja uslova ograničenja povratnog uticaja elektrane na distributivnu mrežu i na kvalitet električne energije u realnim uslovima na mjestu priključenja na distributivnu mrežu.

Nakon izvršenih funkcionalnih ispitivanja u toku probnog rada izrađuje se **Izveštaj o izvršenim funkcionalnim ispitivanjima**. Izveštaj, pored podataka o ispitivanjima tokom probnog rada, sadrži i podatke o izvršenim ispitivanjima zaštitnih uređaja prije prvog probnog priključenja na distributivnu mrežu i navode se eventualno uočeni nedostaci ili ograničenja, te obaveza njihovog otklanjanja.

Ukoliko elektrana nije zadovoljila uslove probnog rada, pristupa se otklanjanju nedostataka i ponovnom probnom radu. Probni rad i privremeno priključenje elektrane traje do pribavljanja upotrebne dozvole za objekat elektrane, a maksimalno do isteka roka definisanog propisima iz oblasti građenja.

Saglasnost na lokaciju

Elektro-energetska saglasnost

Ugovor o priključenju

Privremeno priključenje

Ugovor o pristupu mreži

Trajno priključenje

Deklaracija o priključku

Ugovor o pristupu distributivnoj mreži je ugovor koji investitor zaključuje sa ODS-om kako bi trajno regulisao uslove korištenja distributivne mreže. Ovaj ugovor se zaključuje u pogodnoj fazi prije trajnog priključenja elektrane na distributivnu mrežu.

Ugovor o pristupu distributivnoj mreži zaključuje se u standardnoj formi i nije potrebno podnijeti poseban zahtjev za njegovo zaključenje.

Ugovorom se uređuju uslovi korištenja mreže i on, između ostalog, sadrži osnovne podatke o ugovornim stranama, priključnoj snazi odobrenoj elektonenergetskom saglasnošću, mjernom mjestu, količini i kvalitetu električne energije i odgovornosti za pričinjenu štetu.

Važenje ugovora o pristupu distributivnoj mreži nije ograničeno.

Saglasnost na lokaciju

Elektro-energetska saglasnost

Ugovor o priključenju

Privremeno priključenje

Ugovor o pristupu mreži

Trajno priključenje

Deklaracija o priključku

Trajno priključenje elektrane na distributivnu mrežu je konačna faza fizičkog priključenja elektrane na distributivnu mrežu.

Zahtjev za trajno priključenje se podnosi na propisanom obrascu, a uz zahtjev se prilaže sljedeća dokumentacija:

1. Kopija upotrebne dozvole
2. Podaci o zaključenim ugovorima

Saglasnost na lokaciju

Elektro-energetska saglasnost

Ugovor o priključenju

Privremeno priključenje

Ugovor o pristupu mreži

Trajno priključenje

Deklaracija o priključku

ODS u prisustvu investitora vrši trajno priključenje elektrane na mrežu od kada počinje redovan pogon elektrane.

Investitor je dužan da u roku od **šest mjeseci** od dana pribavljanja upotrebne dozvole i trajnog priključenja elektrane na distributivnu mrežu pribavi dozvolu za obavljanje djelatnosti proizvodnje električne energije, te **zaključi ugovor o prodaji električne energije sa trgovcem električnom energijom.**

Deklaracija o priključku je dokument koji sadrži podatke o tehničkim karakteristikama izgrađenog priključka, podatke o elektrani i podatke o vlasniku.

Deklaraciju o priključku izdaje ODS i dostavlja investitoru nakon trajnog priključenja elektroenergetskog objekta na mrežu.

Deklaracija se izdaje za svako mjerno mjesto, a ODS je čuva sve do trajne demontaže priključka.

Priključenje na prenosnu mrežu

Priključenje na prenosnu mrežu odobrava kompanija “Elektroprenos BiH” sa sjedištem u Banjoj Luci koja izdaje sve saglasnosti i sa kojom se potpisuju svi ugovori.

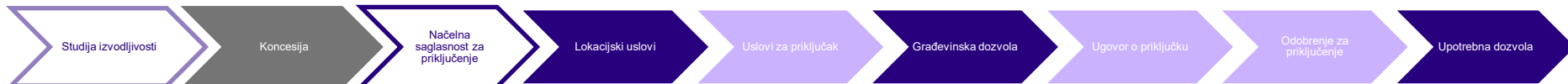
Za priključenje na prenosnu mrežu investitor treba proći sljedeće korake:

1. Pribavljanje načelne saglasnosti za priključenje
2. Pribavljanje uslova za priključak
3. Sklapanje ugovora o priključku
4. Pribavljanje odobrenja za priključenje

Priključenje na prenosnu mrežu

U kojoj fazi izgradnje objekta se pribavljaju saglasnosti i odobrenje za priključenje na prenosnu mrežu?

Načelna saglasnost za priključenje

Uslovi za priključak

Ugovor o priključku

Odobrenje za priključenje na prenosnu mrežu

Načelna saglasnost za priključenje je potvrda investitoru da se planiran objekat može priključiti na prenosnu mrežu na planirnoj lokaciji.

Zahtjev za izdavanje načelne saglasnosti na priključak podnosi se kompaniji “Elektroprenos BiH” na propisanom obrascu.

Uz popunjen propisan **obrazac zahtjeva, investitor prilaže:**

1. **Kopiju katastarskog plana lokacije** na kojoj se nalazi planirani objekat
2. Ukoliko je riječ o već postojećem objektu, onda se prilažu i ranije izdati dokumenti prije formiranja “Elektroprenosa BiH”, kao što su: Uslovi za priključak korisnika na prenosnu mrežu, Ugovor o priključku i Odobrenje za priključak

Načelna saglasnost za priključenje **važi godinu dana** od dana izdavanja, a u iznimnim slučajevima, može se produžiti za još godinu dana.

Načelna saglasnost za priključenje

Uslovi za priključak

Ugovor o priključku

Odobrenje za priključenje na prenosnu mrežu

Uslovi za priključak su tehnički dokument koji definiše minimum tehničkih, konstruktivnih i operativnih kriterija koji se moraju ispuniti za priključenje proizvodnog energetskeg objekta na prenosnu mrežu.

Zahtjev za izdavanje uslova za priključak na propisanom obrascu sadrži:

1. Osnovne podatke o Korisniku
2. Planirani datum priključenja
3. Planiranu instalisanu snagu i godišnju potrošnju/proizvodnju
4. Namjenu potrošnje električne energije, za kupce;
5. Režim korištenja ili proizvodnje snage i energije;
6. Ostale tehničke parametre u skladu sa Mrežnim kodeksom.

Načelna saglasnost za
priklučenje

Uslovi za
priključak

Ugovor o
priključku

Odobrenje za
priklučenje na
prenosnu
mrežu

Uz zahtjev za izdavanje uslova za priključak investitor prilaže:

1. Urbanističku saglasnost, lokacijske uslove ili lokacijsku informaciju
2. Pogonsku kartu proizvodne jedinice
3. Jednopolnu šemu postrojenja po fazama
4. Za industrijske mreže – principijelnu jednopolnu šemu napajanja velikih industrijskih potrošača, energana ili kompenzacijskih uređaja (više od 5 MVA)
5. Dokaz o izvršenoj uplati naknade za podnošnje zahtjeva;

Načelna saglasnost za priključenje

Uslovi za priključak

Ugovor o priključku

Odobrenje za priključenje na prenosnu mrežu

Uslovi za priključak na prenosnu mrežu se izdaju na osnovu izrađenog Elaborata tehničkog rješenja priključka.

Elaborat izrađuje “Elektroprenos BiH”, a obim i sadržaj elaborata definiše Nezavisni operator Sistema (NOS) u BiH u konsultacijama sa “Elektroprenosom BiH”.

Na zahtjev investitora, Elaborat može izraditi i druga stručna institucija, ali tek nakon odobrenja od strane “Elektroprenosa BiH” uz konsultacije sa NOS-om. Nakon izrade elaborata od strane druge stručne institucije, NOS uz aktivno učešće “Elektroprenosa BiH” pregleda, odobrava i reviduje Elaborat.

Investitor snosi troškove elaborata u svakom slučaju.

“Elektroprenos BiH” je dužan **izdati uslove za priključak** u roku od 90 dana od dana podnošenja zahjeteva ili u roku od 30 dana od dana revizije Elaborata ukoliko je Elaborat izradila druga stručna institucija.

Investitor prihvata uslove za priključak podnošenjem **Izjave o prihvatanju uslova** za priključak na propisanom obrascu.

Uslovi za priključak važe **3 godine** od dana izdavanja.

Načelna saglasnost za
priklučenje

Uslovi za
priključak

Ugovor o
priključku

Odobrenje za
priklučenje na
prenosnu
mrežu

Nakon pribavljanja dozvole za građenje i uslova za priključak, investitor potpisuje Ugovor o priključenju sa “Elektroprenosom BiH” kojim se definišu svi tehnički, pravni i ekonomski uslovi priključenja na prenosnu mrežu, te sve karakteristike izgradnje priključka, budući vlasnički odnosi i budući odnosi u radu i održavanju objekata između investitora i “Elektroprenosa BiH”.

Načelna saglasnost za
priklučenje

Uslovi za
priključak

Ugovor o
priključku

Odobrenje za
priklučenje na
prenosnu
mrežu

Odobrenje za priključenje je posljednja saglasnost za priključenje na prenosnu mrežu koja se izdaje nakon potpisivanja Ugovora o priključku i izvršene inspekcije na licu mjesta.

Ovim odobrenjem potvrđuje sa da je investitor ispunio sve potrebne tehničke i pravne predulove iz Ugovora o priključku na prenosnu mrežu.

Načelna saglasnost za priključenje

Uslovi za priključak

Ugovor o priključku

Odobrenje za priključenje na prenosnu mrežu

Odobrenje za priključenje se donosi na osnovu:

1. Ugovora o priključku
2. Investiciono-tehničke dokumentacije
3. Prava izgradnje ili prava vlasništva ili služnosti za korištenje priključka
4. Dozvole za građenje priključka i dozvole za građenje
5. Izvedenih građevinskih radova sa potrebnim materijalom i opremom
6. Izvedenih elektromontažnih radova sa potrebnim materijalom i opremom
7. Opremanja obračunskog mjernog mjesta potrebnom mjernom opremom
8. Konačne potvrde o spremnosti stavljanja priključka pod napon
9. Provedenih inspitivanja

Rok važenja odobrenja za priključenje definiše se Ugovorom o priključenju.

ŠTA JE KONCESIJA?

- **Pravo obavljanja privrednih djelatnosti korištenjem javnih dobara, prirodnih bogatstava i drugih dobara od opšteg interesa, kao i pravo na obavljanje djelatnosti od opšteg interesa koje se ustupa na određeno vrijeme za šta on plaća odgovarajuću naknadu.**
- Međusobna prava i obaveze davatelja koncesije i investitora uređuju se **ugovorom o koncesiji**
- Nadležni organ koji vodi postupak dodjele koncesije je **Ministarstvo industrije, energetike i rudarstva Republike Srpske** uz saglasnost **Komisije za koncesije**

ZA KOJE ENERGETSKE OBJEKTE SE PRIBAVLJA KONCESIJA?

- Koncesija je potrebna za izgradnju i korištenje energetskih objekata instalisane snage veće od 250 kW **fotonaponske elektrane na zemljištu instalisane snage veće od 250 kW**
- ❖ **Koncesija nije potrebna za fotonaponska postrojenja na postojećim objektima.**

Studija ekonomske
opravdanosti dodjele
koncesije

Koncesija

U KOJOJ FAZI IZGRADNJE OBJEKTA SE PRIBAVLJA KONCESIJA?

- Za energetske objekte za koje je potrebna, koncesija predstavlja prvu radnju koju investitor poduzima nakon provedenih istražnih aktivnosti, a prije pribavljanja lokacijskih uslova

Studija ekonomske
opravdanosti dodjele
koncesije

Koncesija

KAKO SE DODJELJUJE KONCESIJA?

1. Pokretanje postupka od strane nadležnog organa (javni poziv)
2. Inicijativa zainteresovanog lica
3. Pregovarački postupak

POKRETANJE POSTUPKA DODJELE KONCESIJE OD STRANE NADLEŽNOG ORGANA

- Odluku o raspisivanju javnog poziva donosi **Vlada** Republike Srpske, a sam **javni poziv** raspisuje **Ministarstvo** industrije, energetike i rudarstva
- **Komisija za koncesije RS** daje saglasnost za dokumentaciju za javni poziv
- **Konsultacije i pribavljanje mišljenja drugih organa**, uključujući i mišljenje jedinice lokalne samouprave na čijoj teritoriji će se obavljati koncesiona djelatnost, javnih preduzeća i drugih institucija se obavljaju prije donošenja odluke i raspisivanja javnog poziva
- Nadležni organ priprema **Studiju opravdanosti dodjele koncesije** ili traži od ponuđača u javnom pozivu izradu ove studije.

POKRETANJE POSTUPKA DODJELE KONCESIJE OD STRANE NADLEŽNOG ORGANA

- Javni poziv sadržava sve **informacije o načinu učestvovanja ponuđača, rok i adresu** za dostavljanje ponuda, kao i **datum, vrijeme i mjesto otvaranja pristiglih ponuda**
- **Komisija za koncesije** otvara i ocjenjuje ponude i u roku **od 30 dana** dostavlja Izvještaj o provedenom postupku Vladi RS i nadležnom organu, sa rang listom ponuđača i **prijedlogom Rješenja** o izboru najpovoljnijeg ponuđača i dodjeli koncesije
- Vlada RS odlučuje o izboru najpovoljnijeg ponuđača i dodjeli koncesije u roku **od 30 dana** od dana prijema Rješenja od Komisije za koncesije RS.

POKRETANJE POSTUPKA PREMA INICIJATIVI ZAINTERESOVANOG LICA

- **Investitor** može sam podnijeti **inicijativu za dodjelu koncesije** Ministarstvu industrije, energetike i rudarstva Republike Srpske
- **Zahtjev** treba da sadrži:
  - Osnovne podatke o podnosiocu inicijative
  - Opis predmeta koncesije, lokacija, ekonomska opravdanost ulaganja, način obezbjeđenja sredstava, obim korištenja, opis usluga ili radova i kratak opis idejnog rješenja projekta
  - Izvod iz prostorno-planske dokumentacije i dokaz o stanju u javnim evidencijama o nepokretnostima
  - Način rješavanja imovinsko-pravnih odnosa
  - Druge elemente zavisno od predmeta koncesije

Nakon primanja zahtjeva, nadležni organ vrši konsultacije i pribavlja neophodna mišljenja drugih organa, lokalne zajednice i javnih preduzeća u roku ne dužem od **60 dana** od dana podnošenja inicijative

POKRETANJE POSTUPKA PREMA INICIJATIVI ZAINTERESOVANOG LICA

- Ukoliko nadležni organ na osnovu ovih podataka zaključi da postoji **javni interes** za dodjelu koncesije, **postupak se nastavlja kroz javni poziv**.
- Podnosiocu inicijative se se pisanim putem poziva za učešćem u javnom pozivu, i dodjeljuje mu **se bonus do 10%** po svim **kriterijumima** vrednovanja ponuda
- Uz inicijativu za dodjelu koncesije može se dostaviti i studija ekonomske opravdanosti , ali ne nužno jer se svajako na osnovu dostavljenih podataka vrše konsultacije sa drugim nadležnim organima I institucijama

PREGOVARAČKI POSTUPAK

Poseban postupak koji se provodi kao **izuzetak u tačno određenim slučajevima:**

1. Ako je ponuđač javno preduzeće koje obavlja djelatnost od opšteg interesa, a čija je djelatnost predmet koncesije u skladu sa Zakonom
2. Ako je riječ o provođenju zaključenih sporazuma Vlade ili javnih preduzeća, koji se odnose na realizaciju predmeta koncesije u skladu sa Zakonom
3. Ako je riječ o produženju roka na koji je dodijeljena koncesija.

PREGOVARAČKI POSTUPAK započinje tako što zainteresovani ponuđač dostavi **ponudu** za dodjelu koncesije **zajedno sa Studijom opravdanosti dodjele koncesije**.

- **Komisija za koncesije RS** daje **prethodnu saglasnost** na dostavljenu **Studiju** ekonomske opravdanosti dodjele predmetne koncesije
- **Vlada RS** posebnom odlukom utvrđuje minimum tehničkih, ekonomsko-finansijskih, pravnih i drugih uslova koji su obavezujući za nadležni organ, kao **i rok za sprovođenje pregovaračkog postupka**.
- Nadležni organ u roku od **60 dana od dana provedbe pregovaračkog postupka** Vladi RS dostavlja **izvještaj** o pregovaračkom postupku, **prijedlog Rješenja** o dodjeli koncesije i **prijedlog Ugovora** o koncesiji
- **Komisija za koncesije RS** daje saglasnost na prijedlog Ugovora o koncesiji

ŠTA JE KONCESIONA NAKNADA?

- **Novčana naknada** koju investitor plaća za pravo obavljanja koncesione djelatnosti, te se utvrđuje na osnovu propisanih kriterija
  1. Naknada za ustupljeno pravo koja se plaća **jednokratno pri zaključivanju ugovora o koncesiji**
  2. Koncesiona naknada za korištenje elektroenergetskih objekata koja se plaća **nakon puštanja u komercijalni rad** (procentualno po proizvedenom kWh električne energije)

KOLIKI JE PERIOD TRAJANJA KONCESIJE?

Period trajanja koncesije određuje se u **Ugovoru o koncesiji**, ali zakonski ne može biti duži od 50 godina.

Period koncesije se može produžiti samo u pregovaračkom postupku, s tim da **ukupno trajanje koncesije ne može biti duže od 50 godina.**

Studija ekonomske
opravdanosti dodjele
koncesije

Koncesija

STUDIJA EKONOMSKE OPRAVDANOSTI DODJELE KONCESIJE je posebna studija koja sadrži tehničku, finansijsku, ekonomsku, ekološku i pravnu analizu na osnovu koje se ocjenjuje opravdanost dodjele koncesije.

Studiju ekonomske opravdanosti može izraditi pravno lice koje posjeduje odgovarajuću licencu za projektovanje i to pravno lice je odgovorno za tačnost podataka navedenih u studiji.

1. **Uvod:** ciljevi investiranja, osnovni podaci o investitoru i autorima studije, kratak pregled osnovnih elemenata i rezultata prethodne studije opravdanosti)
2. **Opis planiranog objekta:** prostorna lokacija objekta, funkcija objekta, značaj objekta u sistemu ili mreži, planirani vijek projekta
3. **Ocjena razvojnih mogućnosti investitora:** opšti podaci o investitoru (naziv, sjedište, djelatnost, reference), analiza i ocjena dosadašnjeg razvoja
4. **Analiza prodajnog tržišta:** osnovne karakteristika proizvoda ili usluga, analiza tražnje, analiza ponude, procjena mogućnosti prodaje
5. **Prikaz idejnih projekata:** arhitektonsko-građevinskog projekat, projekti instalacija (elektro, hidro, termo, gas itd.)

6. **Analiza nabavnog tržišta:** opis i karakteristike potrebnih inputa, podaci o proizvodnji i potrošnji potrebnih inputa u RS i u svijetu, procjena mogućnosti nabavke potrebnih inputa, ocjena mogućnosti supstitucije potrebnih inputa, prognoza nabavnih cijena
7. **Prostorni i lokacijski aspekti:** usaglašenost sa prostornim i urbanističkim planovima, posljedice raseljavanja i eksproprijacije, prostorne posljedice razdvajanja cjelina, uticaj na prostorni i urbanistički razvoj područja, analiza makrolokacije, izbor i ocjena podobnosti lokacije
8. **Analiza životne sredine i zaštite na radu:** analiza uticaja investicije na životnu sredinu, prijedlog mjera zaštite životne sredine, ocjene ekološke podobnosti, analiza uticaja proizvodnje na radnike, prijedlog mjera zaštite na radu

- 9. Analiza organizacionih i kadrovskih aspekata:** prijedlog makroorganizacije, prijedlog mikroorganizacije, organizovanje i funkcionisanje proizvodnje i drugih funkcija, određivanje potrebnih kadrova, obuka, specijalizacija i usavršavanje kadrova, obezbjeđenje postojećih kadrova
- 10. Analiza izvodivosti i dinamika realizacije projekta:** analiza mogućnosti izvođenja projekta, faze i etape izvođenja projekta, terminski plan realizacije projekta, dinamika ulaganja bazirana na terminskom planu, dinamika ulaganja po namjeni, organizacija i sistem upravljanja realizacijom projekta
- 11. Ekonomsko finansijska analiza:** proračun potrebnih ulaganja u osnovna sredstva i obrtna sredstva, izvori finansiranja i obaveze prema izvorima, obračun rezultata poslovanja (ukupan prihod, materijalni troškovi, amortizacija, plate), bilans uspjeha projekta, finansijski tok projekta, ekonomski tok projekta, društveni tok projekta

- 12. Finansijsko (komercijalna) ocjena:** statička ocjena (pokazatelji efikasnosti i opremljenosti), dinamička ocjena (neto sadašnja vrijednost, jedinična neto sadašnja vrijednost, interna stopa rentabilnosti, rok vraćanja, ocjena likvidnosti).
- 13. Društvena ocjena:** društvena neto sadašnja vrijednost, ekonomska stopa prinosa, učinak na zaposlenost, diskontovani neto devizni efekat, kvalitativni pokazatelji, cost-benefit analiza
- 14. Ocjena u uslovima neizvjesnosti:** statička ocjena (metoda praga rentabilnosti projekta), dinamička ocjena (analiza osjetljivosti, analiza vjerovatnoće)
- 15. Zaključak:** zaključna razmatranja, zaključna ocjena projekta

Izvori

- Vodič za investitore za izgradnju elektroenergetskih objekata u Republici Srpskoj - vladars.net
- Сервиси Сервиси (vladars.net)
- Министарство енергетике и рударства Home (vladars.net)
- Energetski samit u Bosni i Hercegovini 2022 : Komisija za koncesije Republike Srpske (koncesije-rs.org)
- JU „Vode Srpske“ – Обрасци (vodars.org)
- Електропривреда Републике Српске (ers.ba)
- Електро-Бијељина а.д. (elektrobijeljina.com)
- Електро Добој | Почетна (elektrodoboj.net)
- Elektroprijenos BiH (elprenos.ba)
- Elektrokrajina -
<http://www.elektrokrajina.com/images/file/Uputstvo%20za%20prikljucenje.pdf>
- РЕРС | Регулаторна комисија за енергетику Републике Српске (reers.ba)